

Tale ved markeringen 10 år etter Tsunamien 26.12.2004

Deres Kongelige høyheter,

Kjære medvandrere gjennom 10 år. Etterlatte, - overlevende, - pårørende.

Kjære medarbeidere i tjenesten for de som ble truffet av kaosebølgens konsekvenser. Ute, - og her hjemme.

10 år. Men det er ikke over. Det er annerledes. Det er ikke slik at man etter 10 år slutter å ha mistet barnet sitt. Ikke lenger savner foreldre, ektefelle, søsken, venner, besteforeldre, kolleger eller andre som ble tatt av kaosebølgen.

10 år er gått, - og mye er annerledes. Noen familier har funnet veien videre å gå sammen så utforende at de har splittet opp. Vi sørger og takler minner forskjellig. Noen har funnet nye mennesker å knytte seg til, - og lever med nye forventninger til fremtiden. Noen velger å sette strek, - ønsker ikke å minnes om eller fokusere på dagen, - og det som ble tsunamivirkninger i eget liv.

Noen har i løpet av disse 10 årene gjort egne verdivalg; ser annerledes på hva som er viktig, hva som er egentlig. For noen ble møtet med kaosmaktene starten på en ny orden, - en ny modenhet og trygghet har fått gro frem.

Selv om noen opplever det utfordrende, - så er det flott med Balder, nå 16, som i Aftenposten også står frem med vitnesbyrdet; *Jeg har like mange gode og lykkelige øyeblikk som resten av vennegjengen.*

Som 6 åring mistet han søster og mor. Nå setter han ord på hva forsoning i denne sammenhengen kan bety; *For meg er livet uten Frøya og mamma blitt det normale.*

Han har forsont seg med at det som nå er det normale, er noe annet enn hva som var selvfølgelig og normalt 25.12.2004.

En av de første dagene i Phuket så jeg noen som gikk med T-skjorter; I'm a Tsunami Victim. Hadde det i det minste stått; I'm a Tsunami Survivor! For det er lov å feire at man har overlevd, - Tsunamien var blind kaosmakt som drepte og skadde tilfeldig.

Jeg skulle ønske at noen som i 10 år har slitt med skyldfølelse fordi de overlevde, - nå kan gå inn i det 11 året med en takknemlighet for livet, - ikke skyldfølelse. Ingen av oss ønsker fler navn på listen over mennesker som ble drept av bølgen.

Vi er alle mer enn tsunami. Selv om bølgen setter dype spor i identitet, liv og felleskap. Vi er mer enn tsunami, kaos, røveri av liv. Måtte nye ti år komme oss i møte, og gjøre oss enda helere og rikere på liv, på kjærlighet - slik at dødskreftene i Tsunamien ikke får like stor plass i livene våre.

Det er ikke slik at vi skal slutte å miste barnet, eller barna våre. Slutte å miste mor, far, kjæreste, venn eller kollega. Dem mister vi på en måte hver gang vi minnes om merkedager og eksamensdager det ikke ble noe av.

For mange av de som var i Thailand var det å reise hjem uten de eller den andre, - en opplevelse av å svike. I all uvissheten. I dag, vet vi at i kaoset ble ingen sveket.

Avskjeden var allerede frarøvet og total. For de som ikke klarte å holde, - grepet, - så har jeg pekt på bilvrakene, - pickuper forvandlet til stålballer, - det var de samme kreftene som rammet din kropp. Det er et under at du overlevde, - og intet mysterium eller svik att grepet glapp.

Tusener av nordmenn opplevde i varierende grad dødstruslene og panikken. Og bærer på minner, lukter, bilder og forvirring, - som fortsatt kan plage og røve søvn og konsentrasjon.

Mange er merket av timene og døgnene de fryktet nye kaosebølger, - og at de aldri skulle treffe sine nære igjen. Sorg etter trafikkulykker er den samme sorgen, - men man forstår oftere hva som har skjedd og har noen tanker i hodet om at trafikkulykker - det skjer.

I Thailand hadde de færreste noen fantasi eller kunnskap om hva som skjedde da havet trakk seg tilbake, før det som en løve sprang fremover. Ikke visste man hva som skjedde, hvorfor, hvor lenge.

Da blir vi redde, - og sinnet er naturlig. Noen som i ettertid kjenner på skam over sine egne følelser og følelsesutbrudd de første dagene, får se seg nådig i speilet og si; JA så var du et menneske du og. Og forson deg med det.

Og noen av oss hjelpere som fikk raseriet i fleisen og mellomgulvet, kan takke for at vi fikk ta imot den energien, bedre det, enn at sinnet går innover og forbitrer ofrene.

Også i dag, 10 år etter er det mange som kjenner på at smertene ble verre en de tenker de behøvde å være.

I monsterkaoset var det mange av oss hjelpere som møtte våre egne begrensinger og kom til kort. Praktisk, mentalt, følelsesmessig var oppgavene større enn vi kunne fylle. Noen fikk det verre pga det.

10 år etter skulle jeg ønske at vi med våre forskjellige roller kunne forsones med hverandre og vår egen tilkortkommelse.

Faktiske og praktiske forhold er grundig utredet og evaluert.

Mange har lært dyre lekser.

I sorgen og uvissheten de første dagene hadde jeg ikke drømt om at vi skulle få slik visshet som vi i dag har. Fremragende innsats fra politi og helsevesen har gitt alle omkomne en minnestund, en gravplass for hver eneste av de 84 døde der de pårørende ønsket det.

I dag vil jeg også løfte frem den ekstreme innsatsen til mange av utenriktjenestens enkeltpersoner. De utsatte seg for belastninger og hadde en utholdenhet jeg beundrer, - særlig i lys av hvordan de ble omtalt. En innsats de kanskje heller ikke har fått den annerkjennelsen de fortjener for.

For de som fortsatt kjenner sinnet og smertene når de gjenopplever disse konfliktene, - kan dere tenke på dette som en del av kaoskreftene i selve tsunamien, de destruktive kreftene som også satte sitt preg på oss som skulle bistå.

Å forson seg med opplevelsen av kaoset i kommunikasjon og informasjon, er ikke å akseptere at det ble som bra som kunne. Å forson seg med kaoset disse ukene er akseptere at så galt ble det. Men disse kaoskreftene skal ikke lenger få bryte meg ned.

Jeg tror jeg i dag også kan få takke dere som har vært nøkkelpersoner i Støttegruppa for flodbølgeofrene. Takke for at vi i Sjømannskirken har fått være samarbeidspartner med dere som eier opplevelsene.

Dere har gjort en formidabel jobb med å etablere nettverk for svært så forskjellige mennesker med ulike behov etter katastrofen.

Dere har arrangert støtteturer med terapi, vi har sammen markert den første jula for de som ønsket å være i Phuket 2005.

Dere har satt ord på smerter og forsøkt å formidle hvordan det private og offentlige felleskapet kunne lindre. Dere har samordnet kompetanse-utveksling med andre pårørende grupper, - til disposisjon for de som ennå ikke vet de vil kunne gjøre seg nytte av det i fremtiden.

Etter 10 år har dere lov å legge den formelle strukturen ned, med god samvittighet for fullført løp.

Alle smerter er ikke borte.

Tsunamivirkningene er ikke glemt. Men på veien videre er det de lokale nettverk, offentlige og private som vil være viktigst. Som alltid; Familie og venner.

I kaosdagene jula 2004 hadde vi noen kvelder åpen samlinger på plenen foran sykehuset der vi holdt til.

Med lystenninger i håp, og i fortvilelse. Og i takknemlighet når livet hadde seiret.

De samme 3000 år gamle ordene for sorgens erfaringer delte vi i den første minnegudstjenesten i Phuket 2. januar 2005.

Mange reiste til Thailand for å nyte solen, gleden, familie og venner, - men erfarte som Job;

Jeg håpet på lykke, men ulykken kom, jeg ventet på lys, men det ble mørke. Det bruser i mitt indre, jeg blir ikke rolig, ulykkesdager har møtt meg. Jeg går og sørger, det er ikke sol; jeg står opp i forsamlingen og roper om hjelp.

Job 30:26-28

Og fra salme 13:

Hvor lenge, Herre? Vil du glemme meg for alltid?

Hvor lenge vil du skjule ditt ansikt for meg?

Hvor lenge skal jeg ha uro i sinnet og hele dagen ha sorg i hjertet? Hvor lenge skal fienden ha overmakten?

Se hit og svar meg, Herre, min Gud! La øynene mine få glansen tilbake, så jeg ikke sovner inn i døden.

Tanken på min nød og hjemløshet er som malurt og gift. Likevel må jeg tenke på det, jeg er nedtrykt i min sjel. Men én ting legger jeg meg på sinne, derfor har jeg håp: Herrens miskunn er ikke forbi, hans barmhjertighet tar ikke slutt. Den er ny hver morgen.

Salme 13,1-4

Sjømannsprest Stein Vangen
475 10 600
Nordsetervegen 224, 2618 Lillehammer
Stein.vangen@sjomannskirken.no